

**Национална стратегия за развитие на
широколентовия достъп
в Република България**

2009 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	3
2.Определение.....	3
3. Технологии за ширококоловен достъп.....	3
4. Европейски политики за ширококоловен достъп.....	4
5. Състояние на ширококоловен достъп в Европейския съюз и в света.....	6
6. Състояние на ширококоловен достъп в Република България	8
6.1 Изводи за състоянието на ширококоловен достъп в Република България (SWOT анализ).....	11
7. Визия, цели, приоритети и принципи	12
7.1 Визия	12
7.2 Цели.....	13
7.2.1 Социални и икономически цели	13
7.2.2 Технологични цели – свързаност, мрежи, инфраструктура.....	13
7.3 Приоритети.....	14
7.4 Принципи.....	15
8. Пътна карта за развитие на ширококоловен достъп в Република България.....	15
8.1 Мерки за насърчаване	15
8.1.1 Ширококоловен достъп в големите градове	16
8.1.2 Ширококоловен достъп в средно населени места	16
8.1.3 Ширококоловен достъп в слабо населени места и селски райони:	17
8.2 Регулаторна политика и нормативни актове	18
8.3 Участници.....	189
9. Изпълнение на стратегията	20
9.1 Координация и мониторинг	20
9.2 Рискове	20
10. Финансова част	21
10.1 Източници на финансиране	21
10.2 Национален фонд за развитие на ширококоловен достъп в Република България	22
11 Заключение	22

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Като пълноправна държава-членка на Европейския съюз (ЕС) Република България се включва в изпълнението на стратегическите цели на Лисабонската стратегия – „за да подобри качеството на живота на своите граждани и околната среда до 2010 г. Европейският съюз трябва да се превърне в най-конкурентоспособната и динамична икономика на знанието в света, способна на устойчив икономически растеж, с повече и по-добри работни места и по-добра социална интеграция. **Гражданите и бизнесът трябва да имат достъп до евтина комуникационна инфраструктура на световно ниво**”.

Ширококоловият достъп се припознава като един от основните инструменти за подобряване на икономическото и социално благосъстояние на населението. Широкото разпространение на високоскоростна свързаност може да доведе до значително нарастване на brutния вътрешен продукт (БВП), заетостта, конкурентоспособността на националните икономики на международната сцена и качеството на живот.

Целта на Националната стратегия за развитие на ширококоловия достъп в Република България (Стратегията) е да представи единен подход към развитието на ширококоловия достъп за постигане на дългосрочни стратегически резултати. Разпространението на ширококоловия достъп позволява и прави лесно достъпни икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

Националната стратегия за развитие на ширококоловия достъп в Република България обхваща периода 2010 - 2013 г.

2. ОПРЕДЕЛЕНИЕ

Съгласно определението на Международния съюз по далекосъобщения (ITU) и скоростите възприети от Комитета по съобщения към Европейската комисия (Communications Committee – СОСОМ), за ширококолов достъп се приема такъв със скорости над 144 kb/s.

За целите на Стратегията за ширококолов достъп се счита достъпът, осигуряващ едновременно гласови, данни и видео услуги, при „on-line” свързаност при препоръчителната долна граница от 1Mb/s.

3. ТЕХНОЛОГИИ ЗА ШИРОКОКОЛОВ ДОСТЪП

Примерни технологии за ширококолов достъп са:

- при фиксирани мрежи – цифрови абонатни линии (Digital Subscriber Lines – DSL), мрежи за кабелна телевизия (Cable TV), оптични мрежи (Fiber-To-The-Home/Building/Curb), локални мрежи за достъп (Local Area Network – LAN), комуникации през електрозахранващата мрежа 220V (Power line communications – PLC);
- при безжични мрежи – фиксиран достъп при безжични мрежи (Fixed Wireless Access – FWA), слабо подвижен (Nomadic Wireless Access – NWA) и мобилен (Mobile Wireless Access – MWA), безжични LAN мрежи, Bluetooth и Ultra Wideband (UWB), универсална мобилна телекомуникационна система (UMTS), множествен достъп с разделяне по кодове (CDMA), световно съвместима система за безжичен достъп в свръхвисокофреkwотни обхвати (WiMAX), интерактивни цифрови системи на базата на DVB (Digital Video Broadcasting), спътникови технологии.

Безжичните технологии оказват своето влияние в пренаситеността на спектъра и оттук произтича и значението на националната политика по отношение на гъвкавото използване на спектъра. При предстоящото преминаване от аналогова към цифрова телевизия, която използва по-малко честотен ресурс, ще се освободят достатъчно ресурси (цифров дивидент) за внедряване на нови технологии и за разширяване на възможностите на съществуващите електронни съобщителни мрежи. Съгласно Регулаторната политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди, приета с Решение № 259 на Комисията за регулиране на съобщенията от 2008 г., (обн., ДВ, бр. 41 от 2008 г.), сред потенциалните възможности за използване на цифровия дивидент попадат мобилната телефония/ ширококолентовия достъп и осигуряването на ширококолентов достъп за слабо населени райони.

Технологиите, които се очаква да пренесат развитието на електронните съобщения на следващото им еволюционно ниво, са:

- достъп до мрежи от следващо поколение (Next Generation Access – NGA) – тези мрежи са задължителни за предоставянето на нови ширококолентови услуги, както и видео информация с висока разделителна способност. Във връзка с регулаторните въпроси прехода към мрежите от следващо поколение ще се осъществи по последователен, ефективен и навременен начин;
- стандарт за дългосрочно развитие (Long Term Evolution – LTE) е еволюционният път на GSM/EDGE и UMTS/HSPA технологии, очертаващ развитието на следващото (четвърто) поколение ширококолентови мобилни системи. Стандартът за дългосрочно развитие може да се възползва от вече изградената инфраструктура, която държи над 86% от световния мобилен пазар с повече от 2,8 млрд. абоната.

4. ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ ЗА ШИРОКОЛЕНТОВ ДОСТЪП

Важната роля на информационните и комуникационни технологии за повишаване на икономическия растеж и създаване на повече работни места многократно е подчертавана от Европейския съвет, Съвета на Европейския съюз, Европейския парламент, Европейската комисия (ЕК) и редица консултативни органи на ЕС, като Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

i2010: Широколентов достъп за всички

Основните стълбове на i2010 са „Единно европейско информационно пространство“, насочен към създаването на модерна, пазарно ориентирана регулаторна рамка и „Включване, по-добри услуги предлагани от публичния сектор и качество на живот“, насочен към популяризирането на информационното общество. Целите по отношение на втория стълб са обвързани със създаване на отворен и конкурентен пазар на информационни и комуникационни технологии в Европейския съюз; увеличаване на инвестициите в научни изследвания и проучвания с цел засилване на конкуренцията; по-ефективно използване на предимствата на информационното общество; намаляване на цифровата пропаст между отделните райони в Европа.

Насоки на Общността относно прилагането на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на ширококолентови мрежи

През септември 2009 г. Европейската комисия прие Насоки за прилагането на правилата за държавна помощ от Договора за ЕО към публичното финансиране на ширококолентови мрежи. В насоките се предвижда ясна и предвидима рамка за заинтересованите страни. Те ще бъдат от полза за държавите-членки при ускоряването и разширяването на

ширококоловни мрежи. Насоките съдържат и специални разпоредби относно навлизането на мрежи за достъп от следващо поколение, които дават възможност публичните финансови средства да подсилят инвестициите в този стратегически сектор, без да се предизвиква неправомерно нарушаване на конкуренцията. Насоките предоставят на държавите-членки и на публичните органи цялостен и прозрачен инструмент, който да гарантира, че техните планове за държавно финансиране на ширококоловни мрежи са в съответствие с правилата за държавна помощ на ЕС.

Европейски икономически план за възстановяване

В Европейския план за икономическо възстановяване, одобрен от Европейския съвет на 11 и 12 декември 2008 г., още веднъж се подчертава значението на ИКТ за преодоляване на настоящата финансова и икономическа криза, като държавите-членки се приканват да работят съвместно с всички заинтересовани страни за разработването на стратегия за ширококоловен достъп, ускоряване на модернизацията и разширяването на електронните съобщителни мрежи, както и за ускоряване развитието на услуги с висока добавена стойност.

Целта е постигане на 100% покритие на населението с ширококоловен достъп до 2010 г., като първа стъпка в изпълнението ѝ Европейската комисия предлага отпускането на допълнително финансиране в размер на 1 млрд. EUR от бюджета на Общността чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) за инвестиции в ширококоловна инфраструктура.

EUREKA

Паневропейска мрежа за пазарно-ориентирани, индустриални научни изследвания и проучвания и цели да повиши конкурентоспособността на Европа, чрез подпомагане на предприятия, научноизследователски центрове и университети, които изпълняват паневропейски проекти за разработването на иновативни продукти, процеси и услуги. Чрез подпомагане и стимулиране на иновациите, инициативата EUREKA допълва Рамковата програма на ЕС за повишаване на инвестициите в научни изследвания и проучвания – инвестициите да достигнат 3% от БВП до 2010 г.

Тема „ИКТ” от Седма рамкова програма

Подкрепя научните изследвания и технологичното развитие в областта на ИКТ, включително в областта на ширококоловните мрежи и базираните на тях услуги.

SFERA

Проектът „Структурните фондове за регионално развитие в Европа” (SFERA) е специализиран инструмент за осъществяване на връзка между структурните фондове и Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие. SFERA популяризира ключови дейности, необходими за планиране, проучване на най-добрите практики и критерии, осъзнаване значимостта на ИКТ и предоставя специфични решения за свързване по електронен път на регионите с по-лошо обслужване.

Европейска регулаторна рамка в областта на електронните съобщения

В периода 2006–2008 г., Европейската Комисия направи преглед на ефективността от прилагане на общата Регулаторна рамка 2002 в контекста на основните ѝ цели за насърчаване на конкуренцията, консолидиране на вътрешния пазар и защита на интересите на потребителите. Оценено бе позитивното ѝ въздействие за пазарното развитие и стимулиране на инвестициите в нови технологии, инфраструктурни проекти и иновации. Същевременно бяха отчетени и съществуващите слабости, между които

продължаващото доминиране на едно или няколко предприятия на някои ключови пазари, слабо развитие на единния пазар за електронни съобщения на Общността, нарастващи различия в подходите на регулиране и наложените мерки за въздействие в държавите-членки.

Достиженията в технологичното развитие, нивото на внедряване на иновации в електронните съобщения и необходимостта от засилване на интеграцията на вътрешния пазар в Общността диктуват редица промени в законодателната уредба с оглед преодоляване на констатирани слабости и осигуряване на адекватността на Рамката на темпа на технологичните промени, за да бъде гарантирана нейната ефективност през следващото десетилетие.

Регулаторната рамка за електронните съобщения също засяга и въпроси, свързани с широколентовия достъп. В тази връзка Комисията предприе редица инициативи, чиято цел е да се преодолеят новите предизвикателства, които мрежите за достъп от следващо поколение пораждаат от регулаторна гледна точка, по-специално по отношение на въпросите за достъпа.

Инициатива на ЕК за Киберсигурност

Европейската комисия прие план за действие за защита на критичните информационни структури от кибератаки и смущения, който предлага конкретни мерки на национално и регионално ниво. Планът е изграден върху пет стълба: Готовност и предотвратяване; Откриване и реагиране; Ограничаване на последиците от кибератаките и възстановяването на щетите; Международно сътрудничество; Определяне на точните критерии за дефиниране на европейските критични информационни структури в сектора на информационните и комуникационните технологии. Целта на комисията е да създаде стратегия за устойчиво развитие на интернет, както и участие в глобални учения за предотвратяване на щети от широкомащабни инциденти.

Крайната цел на този план за действие е създаването до края на 2011 г. на добре функциониращи национални екипи в държавите-членки на ЕС за незабавно реагиране при компютърни инциденти.

Политика по радиочестотния спектър

Радиочестотният спектър е важен ресурс за осигуряването на безжичен широколентов достъп, поради което ЕК счита, че той трябва да бъде по-добре координиран и хармонизиран на ниво ЕС. Възможност за освобождаване на радиочестотен спектър се явява цифровизирането на телевизионното радиоразпръскване в рамките на ЕС.

Европейска космическа политика

Спътниковите системи могат да предоставят широколентов достъп на потребителите без да е необходимо инвестиране в скъпи инфраструктури. Независимият достъп до космически системи и технологии е стратегически приоритет за Европа.

5. СЪСТОЯНИЕ НА ШИРОКОЛЕНТОВИЯ ДОСТЪП В ЕС И В СВЕТА

Широколентовият достъп в Европейския съюз

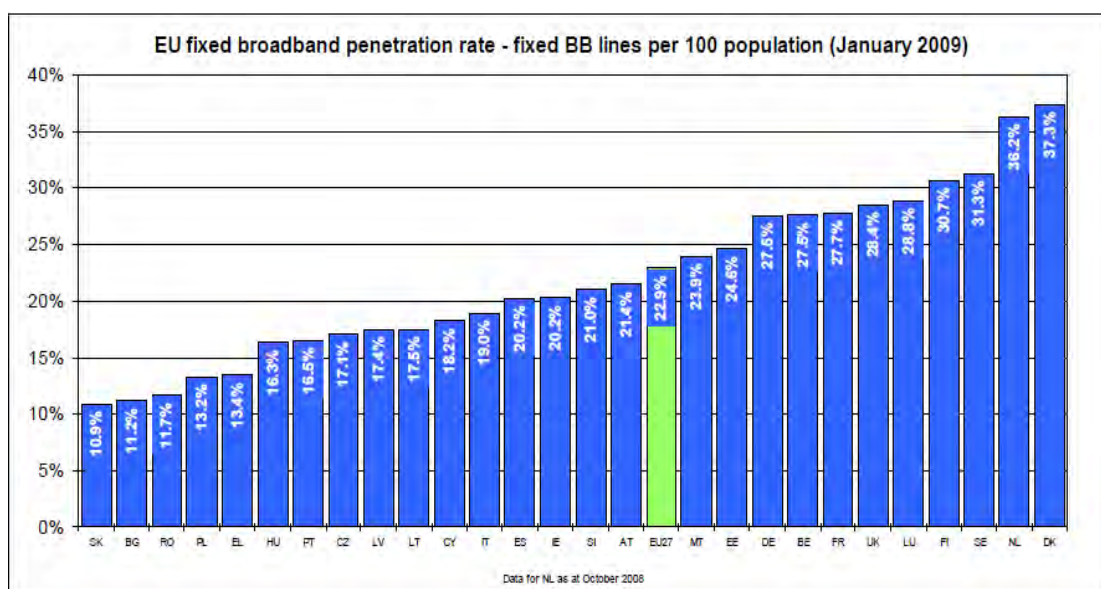
Европейският широколентов пазар се развива с ускорени темпове, което превръща някои европейски държави в световни лидери в тази област.

Към момента съществуват значителни разлики в предоставянето и използването на електронни услуги и във високоскоростния качествен достъп до интернет между

държавите-членки, както по отношение отделните региони в тези държави, така и между самите държави-членки. Основната пречка за растежа на широколентовия достъп Европейската комисия вижда в липсата на достатъчно конкурентна среда и някои регулаторни слабости.

Динамиката на европейската икономика в голяма степен зависи от развитието и въвеждането на новите технологии. Достъпът до високоскоростен интернет посредством широколентова свързаност открива сериозни възможности за растеж. Европейската комисия е идентифицирала редица инструменти, които могат да бъдат разгърнати на местно ниво за подобряване на достъпността до високоскоростен интернет.

В Европейския съюз степента на проникване на широколентовия достъп е 22.92% към януари 2009 г, спрямо 20.16% за същия период на предходната година. В най-успешно представящите се държави – Дания (37.3%) и Холандия (36.2%), приблизително една трета или повече от една трета от населението разполага с широколентов достъп, като значителна част използва инфраструктура, различна от тази на историческия оператор. Непосредствено след тези държави се нареждат Швеция и Финландия, които държат стойности над 30% по този показател.

Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market (14th Report)

Най-голямо нарастване според 14-тия доклад на ЕК за развитието на единния европейски пазар на електронни съобщения към януари 2009 г. има Малта (7.0 линии на 100 жители), Полша (4.8 линии на 100 жители), Гърция (4.3 линии на 100 жители) и Кипър (4.2 линии на 100 жители). Най-ниско ниво на нарастване има във Финландия (нула линии) и Швеция (0.3 линии на 100 жители). Разликите между най-добре представящите се държави-членки и тези в дъното на класацията постепенно намалява от 28.1 процентни пункта през януари 2008 г. до 26.3 процентни пункта през януари 2009 г.

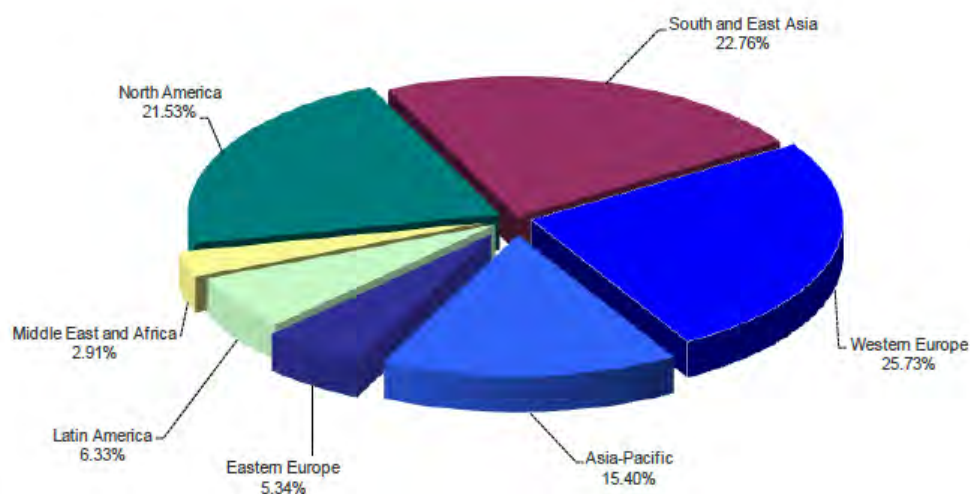
По отношение населението в отдалечените и слабонаселени райони на ЕС през 2008 г. около половината (41,7%) никога не е използвало интернет, в сравнение с 27,4% от населението в гъстонаселените райони. В някои държави-членки около половината от населението никога не е използвало компютър (България, Кипър, Гърция, Италия, Португалия, Румъния, Малта и др.). В Европейския съюз едва 30% от домакинствата в слабо населените райони използват технологията xDSL за интернет достъп срещу 40% в градските райони. За периода 2005-2007 г. използването на xDSL в градовете се е увеличило в по-голяма степен, отколкото в селските райони, а като цяло, на национално

равнище нейното използване в селските райони е два до четири пъти по-ниско отколкото в градските райони.

Тенденциите в развитието на широколентовия достъп в държавите-членки на ЕС показват, че за много кратък период от време високоскоростният достъп до интернет се е превърнал във фундамент на модерната икономика. Всичко това дава сериозна база на държавите-членки да станат водещи в достъпността, използването и внедряването на широколентов достъп и съответно да се възползват в най-голяма степен от предимствата, които той осигурява в подкрепа засилване на конкурентоспособността на Европа на световните пазари.

Широколентовият достъп в света

В края на 2008 г. общият брой на широколентовите линии в световен мащаб достига 410.9 млн. (397.15 млн. в края на третото тримесечие – нарастване с 3.47%). По отношение разпределението на широколентови линии по географски райони към 1 юли 2008 г., Западна Европа е водеща по този показател (25.73%), следвана от Северна Америка (21.53%) и Югоизточна Азия (22.76%).

Източник: *Point Topic*

Според прогнози на *Point Topic*, се очаква в края на 2013 г. броят на широколентовите линии в световен мащаб да нарасне до 683 млн. Прогнозите са, че до 2013 г. Китай ще стане страната с най-голям брой широколентови линии – 153 млн., следвана от САЩ – 117 млн., а Индия и Бразилия ще попаднат в страните от Топ 10.

6. СЪСТОЯНИЕ НА ШИРОКОЛЕНТОВИЯ ДОСТЪП В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

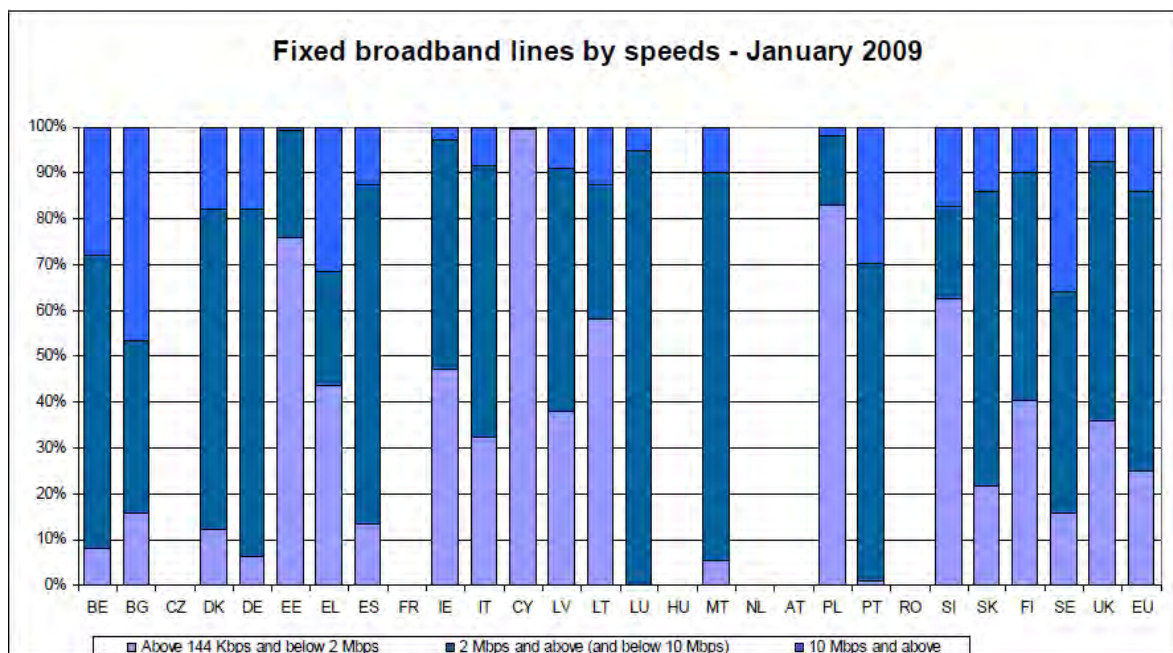
Европейските индекси и анализи за развитието на широколентовия достъп са еднозначни, че страната ни изостава от другите държави-членки на ЕС, както по отношение на свързаност и приложение на технологиите от страна на бизнеса и потребителите, така и по отношение на ползваемостта. В Република България разпространението на широколентов достъп е 2 пъти по-ниско от средния показател за ЕС, като в селските райони широколентов достъп на практика липсва. Нивото на проникване на широколентов достъп в Република България към януари 2009 г., е 11.2% спрямо 7.6% за същия период на предходната година, при 22.9% средно ниво за ЕС.

Съгласно 14-тия доклад на ЕК за развитието на единния европейски пазар на електронни съобщения (COM(2009) 140 final) около 70% от широколентовите линии в Република България са по технология различна от xDSL. Най-широко разпространените технологии

за широколентов достъп са LAN и RLAN (57,3% от широколентовите линии), следвани от xDSL (29% от широколентовите линии) и кабелния достъп (12,7%). Технологията WiMax е сравнително нова за нашия пазар (WiMax услуги на българския пазар се предлагат от края на 2007 г.) и все още има малък процентен дял (по-малко от 1%) от общия брой абонати.

Сравнително ниският процент на популярност на xDSL у нас, предлаган от Българска телекомуникационна компания АД в сравнение с държавите-членки на ЕС е свързан с късното навлизане на xDSL услугите на пазара и сериозната конкуренция на LAN мрежите, които предлагат добро съотношение между скорост и цена.

Въпреки негативната моментна картина, пазарните тенденции показват запазване потенциала на страната ни за достигане на средните стойности в ЕС по тези показатели в следващите няколко години. Показателят, по който Република България е сред водещите държави-членки на ЕС, съгласно данните от 14-тия доклад на ЕК за развитието на единния европейски пазар на електронни съобщения (COM(2009) 140 final) е по предоставяне на фиксирани широколентови линии със скорост над 10 Mb/s, които представляват приблизително 50% от всички фиксирани широколентови линии у нас. В голяма част от държавите-членки на ЕС делът на тези високоскоростни връзки е доста малък или подобни скорости не се предлагат, което показва, че българските потребители получават услуги с качество над средното за ЕС.

Източник: Progress Report on the Single European Electronic Communications Market (14th Report)

Икономическата логика на предоставянето на широколентови услуги е такава, че от гледна точка на пазара не винаги е рентабилно да се инвестира в тях. Поради различията в гъстотата на населението по принцип е по-рентабилно широколентовите мрежи да се развиват там, където потенциалното търсене е по-голямо и концентрирано, т.е. в гъстонаселените райони.

Невъзможността пазарните сили да осигурят широколентови услуги своевременно, на достъпни цени, на всички граждани независимо от географското им местоположение на територията на страната, обуславя необходимостта от държавна намеса, за да се защити обществения интерес.

Намесата на държавата не следва да измества пазарната инициатива и да нарушава конкуренцията по какъвто и да е начин. Държавната намеса следва да бъде съобразена с класификацията на Европейската комисия „Насоки на Общността за прилагане на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на широколентови

мрежи” (Насоките на ЕК), където са дефинирани три типа райони в зависимост от вече съществуващото равнище на ширококолов достъп, а именно:

- **„Бели райони“ - насърчаване на целите за регионално сближаване и икономическо развитие**

В така наречените „бели райони” не съществува инфраструктура за ширококолов достъп или няма вероятност такава да бъде развита в близко бъдеще (в период от три години). За тяхното покриване с ширококолов мрежа се счита, че е нужна държавна подкрепа.

- **„Сиви райони“ - необходимост от по-подробна оценка**

В „сивите райони” съществува само един доставчик на ширококолов достъп. Монополното предоставяне на услуги може да се отрази на качеството на обслужването или на цената. От друга страна в райони, където съществува само един доставчик на ширококолов достъп, по правило субсидиите за изграждането на алтернативна мрежа могат да нарушат пазарната динамика. Следователно в тези „сиви райони” се налага по-подробен анализ и внимателна оценка на съвместимостта по отношение на държавната подкрепа за разгръщането на ширококолови мрежи.

- **„Черни райони“ - не е необходима държавна намеса**

В „черните райони” има два или повече доставчика на ширококолов достъп, а ширококоловите услуги се предоставят при конкурентни условия, т.е. няма пазарна неефективност. Съответно полето за държавна намеса, която да доведе до допълнителни ползи тук е ограничено. Държавната подкрепа за финансиране изграждането на допълнителна ширококолов инфраструктура ще доведе до неприемливо нарушаване на конкуренцията и изтласкването от пазара на частните инвеститори.

От 7 605 000 население на страната по данни от последното преброяване на НСИ, населението в градовете представлява 71,1% със средна възраст от 40.1 години, докато в селата е 28.9% със средна възраст 45.4 години.

На територията на страната има общо 253 града, в 126 от тях има повече от два доставчика на интернет, като София е на първо място с 93, следвана от Варна с 36, Пловдив с 26, Бургас с 21 и т.н. В 81 града има два, а в 38 има един доставчик на интернет. В 8 града няма нито един доставчик на интернет.

На територията на страната има общо 5049 малки населени места (села), в 116 от тях има повече от два доставчика на интернет; 228 села имат два доставчика на интернет; 708 села имат един доставчик на интернет, а в 3997 няма нито един.

Всичко това потвърждава положението, което България заема по отношение проникването на ширококоловия достъп в рамките на Европейския съюз. Определени райони от страната попадат в т.нар. „цифрова изолация”, което поставя населението в тези райони в неравностойно положение по отношение възможностите за обучение, достъп до информация и електронни услуги в рамките на електронното правителство.

Стратегията ще се реализира поетапно, съобразено с наличния финансов ресурс, насочен за постигане целите, заложи в нея. Началният етап включва периода 2010 и 2011 г. В рамките на този етап ще бъдат инициирани проекти, които ще се финансират предимно със средства от Оперативна програма „Регионално развитие”, където за тези дейности са заделени 40 млн. лв.

Възможен подход за постигане на целите на стратегията през 2010-2011г. е да бъдат реализирани ефективни модели на публично-частно партньорство, като за всеки случай ще се подхожда индивидуално според спецификата на населеното място. Съфинансирането от страна на частни стопански субекти в рамките на публично-

частното партньорство може да достигне до 50%. При този сценарий, би могло да се постигнат възможно най-добри резултати, пропорционално на размера на осигуреното съфинансиране. При подобно развитие през 2010 г. могат да бъдат стартирани проекти, които да обхванат с междуселищна свързаност, комуникационно оборудване и/или вътрешноселищна свързаност приблизително 26 населени места (всяко от тях с население от порядъка на средно 20 хил. души). Приблизително ще бъдат обхванати около 520 000 души от населени места, попадащи в сивата и бялата зони от Насоките на ЕК. Необходимият финансов ресурс от Оперативна програма „Регионално развитие” за обезпечаване на инвестиционните проекти през 2010 г. е в размер на 15 млн. лв.

През 2011 г. ще се стартират проекти, които да обхванат с междуселищна свързаност, комуникационно оборудване и вътрешноселищна свързаност приблизително 50 населени места с население от порядъка на 760 000 души. Необходимият финансов ресурс от Оперативна програма „Регионално развитие” за реализиране на инвестиционните проекти през 2011 г. е в размер на 25 млн. лв.

При реализиране на по-песимистичния сценарий, при който за обезпечаване изпълнението на проектите се разчита единствено на финансови средства от Оперативна програма „Регионално развитие” без елемент на съфинансиране от страна на пазарните участници, постигнатите резултати биха били значително по-лоши.

И в двата случая тежестта за централния бюджет през първите три години ще бъде в рамките на бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Паралелно с дейностите по изграждане на ширококолов достъп ще се подпомагат и бенефициентите по мярка 321 от Програмата за развитие на селските региони 2007-2013 г. във връзка с подобряване на достъпа до услуги, свързани с информационните и комуникационни технологии в селските райони.

6.1 Изводи за състоянието на ширококоловия достъп в Република България (SWOT анализ)

Силни страни

- Членството в Европейския съюз, където ширококоловият достъп е поставен като приоритет за изграждането на информационното общество и икономика базирана на знанието, дава възможност страната ни да участва пълноценно и равноправно във всички инициативи по тази тема.
- Пазарната среда и инициативността на бизнеса са развили локалните мрежи и кабелния интернет до нива, надхвърлящи разпространението и съотношението – скорост/цена другите държави-членки на общността.
- Засилва се обществения интерес към интернет технологиите, провокиран от успешни национални проекти, като: интернет в училищата, националната изследователска и образователна мрежа, телецентрове и други.
- Облекчено регулиране на преносната среда за ширококолов достъп, което освобождава инициативността, особено в пасивната инфраструктура.

Слаби страни

- Недостатъчно развитата конкуренция и все още доминиращата позиция на историческия оператор на пазара на фиксирани телефонни мрежи и услуги води до сравнително слабо развитие на типичните технологии за ширококолов достъп (xDSL).

- Въпреки значително силния интерес към интернет, тази среда се използва сравнително слабо за бизнес и трансакции в сравнение с останалите страни.
- Програмите за изграждане на електронни умения за работа с компютър и интернет среда са епизодични и с недостатъчен обхват за постигане на необходимото самочувствие за работа.
- Липсва необходимото присъствие на широколентовият достъп като мярка в оперативните програми.
- Ниска покупателна способност на населението, което води до малки инвестиции с краткосрочен характер.
- Липса на сериозни инвестиции в технологии за оптична свързаност максимално близо до домовете.

Възможности

- Концентрация на населението в големи градове и ареали на сравнително малки дистанции за покриване. В малките, отдалечени и слаборазвити райони трябва да се създадат условия, които да позволяват ефективни инвестиции.
- Участие в инициативи и програми за развитие на широколентовия достъп в ЕС. Ниските ни показатели за развитие на широколентов достъп са основание за специално подпомагане на подобни мерки от страна на Общността.
- Географско положение на страната на кръстопътя на важни международни трасета на оптични магистрали.

Рискове

- Възможна хаотичност на развитието поради липсата на адекватен контрол и регулация в тази област.
- Разхвърляне на приоритета за изграждане на широколентов достъп между много участници и ведомства в рамките на техните специфични и несвързани със същността на широколентовия достъп приоритети.
- Преодоверяване на европейските фондове и инициативи и оттук неадекватни специфични национални мерки и бюджет.
- Неадекватен баланс между държавна помощ и частни инвестиции.
- Неразбиране същността на специфичните публично-частни партньорства, което може да корумпира идеите и проектите за широколентов достъп особено в отдалечените населени места.

7. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И ПРИНЦИПИ

7.1 Визия

Република България е изправена пред предизвикателството да се приближи към развитите европейски държави: като до края на 2013 г. Република България да стане страна със силна и конкурентоспособна икономика и устойчив икономически растеж, със стабилни и високи доходи на населението, с модерна инфраструктура, страна с високо качество на здравните, социалните и образователните услуги, инвестираща в наука и технологии и квалифицирана работна сила. Това е залегнало в програмата на българското правителство.

Визията на настоящата Стратегия за ширококолов достъп като елемент от цялостната програма на правителството е: До 2013 г. гражданите на Република България да имат възможност за ширококолов достъп. Това ще се постигне чрез съгласувани политически, регулаторни, икономически и други мерки.

7.2 Цели

Максимално покритие, надеждна свързаност, високи скорости и достъпност за крайните потребители.

7.2.1 Социални и икономически цели

Да се развие и оптимизира достъпността, качеството и обхвата на услугите (в сферата на обучението, здравеопазването, административните услуги и др.) във всички региони на страната чрез използването на ширококолов достъп.

Да се стимулира социалното сближаване, чрез осигуряване на достъп до on-line услуги на хората живеещи в слабо населените и отдалечени райони, като по този начин се преодолеят тенденциите за изолирането на тази част от населението от обществения и културен живот на страната.

Да се подобри конкурентоспособността на българската икономика, което да доведе до повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението, чрез осигуряване на платформа за иновации и изследвания, което да повиши БВП.

Да се повиши доверието в интернет, чрез налагане на норми за сигурност и поведение, отговарящи на бизнес стандартите.

Да се улесни и стимулира използването на ширококоловия достъп от бизнеса за въвеждането на нови бизнес стратегии и предоставянето на нови услуги на крайните потребители.

7.2.2 Технологични цели – свързаност, мрежи, инфраструктура

Свързаност в областните и големите градове на страната:

- до 2013 г. населението да има възможност за ширококолов достъп със скорост над 20 Mb/s, в рамките на населеното място,
- да се осигури безжичен достъп на обществени места;
- до 2013 г. да се осигури възможност за оптична свързаност на над 80% от домакинствата в близост до домовете им;
- до 2013 г. да се изгради ширококолова инфраструктура, свързваща здравните и лечебните заведения в страната.

Свързаност в средноголеми населени места:

- до 2013 г. – до 90% от населението да има възможност за ширококолов достъп в рамките на населеното място със скорост над 10 Mb/s;
- да се осигури безжичен достъп на обществени места най-малко в сградите на общините и кметствата;
- до 2013 г. да се осигури възможност за оптична свързаност на до 80% от домакинствата в близост до домовете им.

Осигуряване на широколентов достъп в отдалечени и слаборазвити райони

- до 2013 г. – до 50% от населението да има възможност за фиксиран и безжичен достъп в рамките на населеното място;
- до 2010 г. населението на страната да има възможност за достъп до компютър и интернет във възможно най-голяма близост до дома си.

Национална свързаност

Да се създадат условия до 2013 г. за изграждане на устойчиви оптични инфраструктури, предоставящи свързаност до големите, средно големите и отдалечените населени места.

Международна свързаност

Да се създадат условия до 2013 г. Република България да се интегрира с европейските оптични инфраструктури с капацитети, равни на тези на развитите европейски страни, чрез което страната ни ще се превърне в основен разпределителен пункт за свързаност на Балканите и един от мостовете между Европа, Близкия изток и страните от бившия Съветски съюз.

Свързаност на университети, училища, изследователски центрове

Развитие и разширяване на изследователската и образователна мрежа освен като достъп до интернет за студенти, ученици, преподаватели и изследователи, и като среда за инкубиране на модерни интернет технологии. До 2010 г. Българската изследователска и образователна мрежа (БИОМ) да осигурява интернет свързаност за всички университети и училища на територията на Република България.

7.3 Приоритети

Достъпност като наличие/възможност (Accessibility) – широколентовият достъп да бъде приоритетно развиван и подпомаган като максимално достъпен за гражданите, малкия и среден бизнес. Широколентовите мрежи за достъп да се развиват целенасочено и по начин, позволяващ масовото им използване и преодоляването на „широколентовото разделение”.

Достъпност като цена (Affordability) – конкуренция и/или субсидиране са факторите, които ще осигурят широк достъп до технологиите. Важно е цените на линии, компютри и други свързващи устройства да са достъпни. Широколентовите услуги не трябва да бъдат прекалено скъпи за крайния потребител.

Интернет свързаност – използването на интернет и съответно съдържанието и услугите в него да бъдат основна приложна цел на широколентовия достъп. С това ще се анализира ефектът от въздействието на различните мерки както и приоритизирането на инвестициите.

ИТ умения – насърчаването на ИТ умения чрез стимули и образователни/обучителни програми следва да подкрепя развитието на приложения/услуги и да стимулира търсенето на устройства и високоскоростни широколентови връзки. От страна на бизнеса е необходимо да се поддържа модернизация на предприятията.

Киберсигурност – да бъде приоритет за развитието на широколентовия достъп, тъй като тя дава необходимото доверие за ефективно използване на съответните услуги с най-голям ефект върху развитието на бизнеса и услугите за гражданите.

7.4 Принципи

Фокус върху гражданите – целесъобразността на всеки проект и дейност по развитието на ширококоловия достъп да се оценява основно по приноса и облагите, които те носят за гражданите на Република България като крайни потребители.

Равнопоставеност – всички българи да имат равен достъп до ширококоловата свързаност независимо от географското си местоположение. В най-голяма степен ще се отчитат ценовите и културните бариери, както и тези, породени от географска изолация.

Координация и сътрудничество – бизнесът, правителството и местната власт ще работят в сътрудничество за осигуряването на ефикасна и ефективна ширококоловата инфраструктура, приложения и услуги.

Пазарно-базираны инвестиции – ефективно конкурентният пазар, на който доставчиците на услуги получават възвръщаемост от инвестициите си, е движещата сила за осигуряването на ширококоловата свързаност, приложения и услуги. Там, където пазарните сили не могат да осигурят ширококолови услуги своевременно, на достъпни цени, по ефикасен или безпристрастен начин, държавата трябва да предприеме съответни мерки, за да защити обществения интерес.

Публично-частно партньорство – международната практика показва, че публично-частното партньорство е един от успешните финансови инструменти за осигуряване на инвестиции в публичната инфраструктура, когато държавния и общинските бюджети не разполагат с необходимия ресурс.

Устойчиво развитие – политиките свързани с ширококоловия достъп, регулирането и другите инициативи в тази област да бъдат прозрачни, гъвкави и да създават основите на стабилни конкурентни пазари, включително използването на иновативни технологии. Политиките да са технологично неутрални. Всяка интервенция от страна на държавата трябва да е насочена към стимулиране на конкурентните резултати от функционирането на пазара. Решенията да се вземат с поглед към оптимизиране на дългосрочните цели.

Съобразяване с политиките, инициативите и принципите на ЕС – развитието на ширококоловия достъп в Република България да бъде реализирано в съответствие с регулаторната и правна рамка на Европейския съюз, както и с политиките на Международния съюз по далекосъобщения и други, при отчитане на националните условия.

8. ПЪТНА КАРТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ШИРОКОКОЛОВИЯ ДОСТЪП В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

За ускореното развитие на ширококоловия достъп ще се прилагат основно два типа мерки – за насърчаване и регулаторни.

8.1 Мерки за насърчаване

Мерките за насърчаване ще се прилагат там, където няма изграден конкурентен пазар на подобни услуги. Съответно, при създаването на подходящи пазарни условия, ще се налага изходна стратегия за ограничаване и премахване на тези насърчителни мерки с цел избягване толерирането на отделни участници за сметка на други.

В тази връзка ще се разработят ясни и точни показатели за измерване на пазарните условия, както и ефективни критерии за балансиране на пазарния със социалния модел.

За целите на тази стратегия в глава седма са дефинирани основните зони, за които могат да се групират съответни индикатори и критерии за налагане на насърчителни мерки.

8.1.1 Широколентов достъп в големите градове

Поради сравнително добрата наситеност, възможните насърчителни мерки от страна на държавата, които могат да бъдат предприети в тази зона, трябва да бъдат ограничени до осигуряване на услуги, пасивно и активно оборудване, единствено за държавните и обществени институции и ведомства с цел създаване и поддържане на интегрирана среда за обществени услуги.

Примерни проекти в тази зона са:

- създаване на зони за безжичен достъп в населените места или известен като проект „i-zone“ – стартиран в средата на 2005 г. По проекта е изградена мрежа от зони за безжичен достъп до интернет в почти всички университети, Народната библиотека „Кирил и Методий“ и други. Изградената безжична свързаност дава възможности на студенти, преподаватели и научни работници за връзка с паневропейското и световно информационно пространство и ползване на значими ресурси от електронно съдържание;
- изграждане и/или подпомагане на обществени места за достъп до широколентови услуги на граждани в неравностойно положение и други.

8.1.2 Широколентов достъп в средно населени места

Градовете с население от 10 000 до 30 000 души в Република България са 174 на брой. Голяма част от тях изпитват сериозни демографски проблеми, вследствие на икономическото състояние и ограничените условия за бизнес и производство. Една от причините за тези проблеми е ограниченият широколентов достъп поради малкия пазар и високата стойност на услугите, което не позволява на местния бизнес да постигне равна конкурентоспособност с подобен бизнес в големите градове.

В тази връзка трябва да се потърси обществена намеса за осигуряване на високоскоростна оптична свързаност на тези населени места до опорни мрежи. За целта могат да се изградят комуникационни възли, към които да се свързват местните доставчици на широколентови услуги на съответни преференциални цени максимално близки до условията, скоростите и цените на най-близкия конкурентен пазар.

При възникване на благоприятна конкурентна среда трябва да бъде разработен механизъм, позволяващ държавата да се изтегли от своята намеса и да прехвърли своите активи по съответна изходна стратегия, осигуряваща устойчивост и дългосрочна бизнес перспектива.

Примерни проекти за обществено финансиране в тази зона са:

- изграждане на местни комуникационни възли, свързани с високоскоростни линии (по възможност оптични) към национални опорни мрежи. Те ще предоставят достъп на местни доставчици на крайна свързаност на преференциални цени и скорости, близки до тези в най-близкия голям град и ще да отговарят на разработени изисквания и стандарти за стабилност и сигурност на комуникациите;
- осигуряване на широколентова свързаност за нуждите на държавни ведомства и обществени институции като кметства, читалища, училища и други;
- създаване на свободни безжични зони около обществени сгради и институции.

8.1.3 Ширококолов достъп в слабо населени места и селски райони:

Според Европейската комисия основните причини за различията между градските и селските райони в ширококоловия достъп до интернет са ниска гъстота на населението, отдалеченост и недостатъчна конкуренция. Други социално-икономически фактори, като например ниски доходи и недостатъчна образованост, липса на достъп до нови технологии, ниско качество на услугите, липса на приложения с подходящо съдържание за земеделския бизнес и за бизнеса в селските райони, ниска информираност или застаряващо население, допринасят за ниските равнища на разпространение. Подходът в тези зони е не само да се осигури възможност на гражданите за достъп до ширококолови услуги, но и да се осигурят места, където по подобие на съществуващите телецентрове, да са предоставят ширококолови услуги на социална база.

По отношение включването на ширококоловия достъп като част от универсалната услуга, Република България ще следва позицията на Европейския съюз, отчитайки националните особености.

ИКТ проектите в селските райони на Европа са фокусирани върху:

- обезпечаване на достъп до интернет;
- съдържание, съобразено с интересите на населението в тези райони и услуги, насърчаващи ползването на интернет;
- нови компютърни умения за достъп до интернет.

Проекти съчетаващи трите аспекта се оказват най-ефективни. Доброто управление на проектите, както и икономическите, политическите и социалните фактори са решаващи за успеха на ИКТ проектите в селските райони и могат да гарантират тяхната по-голяма адекватност на нуждите на местната общност, по-висока степен на навлизане и устойчивост.

Примерни проекти в тази зона са:

- изграждане на обществени компютърни зали по подобие на телецентровете, осигуряващи ширококолови услуги на гражданите при съотношение 150:1, т.е. на всеки 150 жители – 1 компютър;
- изграждане на безжични зони около обществените компютърни зали. С развитието на ширококоловия достъп по зони от изключителна важност е да се осигури развитие на националните интернет ресурси, както и на водещите проекти на централно ниво, които да осигурят необходимата благоприятна среда за развитие на ширококолови услуги и умения.

Държавната политика има водеща роля при осигуряване на ширококолов достъп в слабо населени места и селски райони чрез осигуряване на финансови субсидии и предприемане на мерки за насърчаване на търсенето, собствените инвестиции и навлизането на пазара.

Като отправна точка за постигане на целите следва да бъдат извършени анализ и оценка на необходимостта от осигуряване на определен процент покритие (както и факторите, които са довели до липса на осигурен достъп), възможните скорости, които да съответстват на идентифицираните потребности на населението и съответно определяне на настоящото състояние на инфраструктурата в дадения регион и най-подходящата технология (при спазване на принципа на технологична неутралност), която да бъде внедрена за осигуряване на набелязаните цели. След извършване на цялостния анализ и потвърждаване на наличие на предпоставки за осигуряване на достъп в определен район,

следва да бъдат определени конкретните параметри на самия достъп и да се дефинират ресурсите, които ще са необходими на потенциалните инвеститори.

Въз основа на тази изходна информация, държавата следва да определи размера на финансовата помощ, която ще предостави за изграждане на инфраструктура. Достъпът до тази субсидия ще е отворен за потенциални инвеститори въз основа на прозрачна и състезателна процедура при доброволно участие от страна на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и услуги в страната. При липса на интерес от страна на участниците на пазара, размерът на определената субсидия ще се повишава до момента, в който бъде заявен съответен интерес от страна на инвеститори. Възможно е допускането на съвместно изграждане и ползване на инфраструктура от две и/или повече предприятия с цел оптимизиране на разходите. При всички случаи, определеният инвеститор/инвеститори следва да е потенциален обект на задължение за предоставяне на достъп. По този начин ще бъде избегнат риска от изкривяване на конкуренцията.

8.2 Регулаторна политика и нормативни актове

Регулаторната рамка трябва да спомага за ускорено развитие на конкурентен пазар, да налага принципа на технологична неутралност, да опростява разрешителните режими и да осигурява прозрачно, равнопоставено и адекватно ниво на регулиране.

По отношение на дейността, мрежите и финансирането на предприятията предоставящи електронни съобщителни услуги, регулаторната политиката се осъществява чрез:

- приемане и въвеждане в българското законодателство на новите нормативни актове на ЕК в областта на електронните съобщения и информационното общество;
- премахване на правните и структурни бариери пред развитието на конкуренцията в сектора на електронните съобщения и налагане на ефективни специфични задължения на съответните предприятия по реда, предвиден в законодателната рамка;
- подобряване на общия инвестиционен климат в страната, с оглед стимулиране на частните инвестиции в сектора;
- премахване на регулацията в области, където същата не допринася за развитието на пазара и пазарните анализи изготвени от Комисията за регулиране на съобщенията са установили наличие на ефективна конкуренция.

С приемането на Закона за електронните съобщения (обн., ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 2007 г., бр. 36, 43 и 69 от 2008 г., бр. 17, 35, 37, 42 от 2009 г., Решение № 3 от 4.06.2009 г. на Конституционния съд на РБ бр. 45 от 16.06.2009 г.) е въведена правна рамка (2002) на ЕС в областта на електронните съобщения.

Законът за електронните съобщения води до: премахване на лицензионните режими, (като осъществяването на електронни съобщения се извършва свободно или след издаване на разрешения за дейностите, които изискват ползване на ограничен ресурс от Комисията за регулиране на съобщенията); засилване функциите на националния регулаторен орган за разрешаване на възникнали спорове между предприятията, осъществяващи електронни съобщения; въвеждане на нова концепция за предприятие със „значително въздействие върху пазара“; нова уредба на процедурата за определяне на пазарите на електронни съобщителни услуги и тяхното анализиране, адаптирани към динамиката на пазара и степента на развитие на конкуренцията; създаване на правомощия на регулатора за намеса в пазарите на електронни съобщителни услуги, чрез налагането на „ex-ante“ регулиране; стимулиране ефективните инвестиции в

инфраструктура и насърчаване на нововъведенията; процедури за взаимодействие на двата независими национални регулатори (Комисията за регулиране на съобщенията и Комисията за защита на конкуренцията), а на европейско ниво – взаимодействие с националните регулаторни органи на държавите-членки и с Европейската комисия.

Универсалната услуга

Заклучението на ЕК от първия преглед на обхвата на универсалната услуга през 2005-2006 г. е, че няма нужда от промяна на обхвата на задължението за предоставяне на универсална услуга, т.е. ширококоловите услуги все още не са се превърнали в необходимост за нормално участие в обществото до такава степен, че липсата на достъп до тях да означава социална изолация.

При втория периодичен преглед на обхвата на универсалната услуга, вече се счита, че ширококоловият достъп допринася за повишаване активното участие на европейските граждани в развитието на съвременното общество.

Европейската комисия с доклад (COM(2008) 572 – The Commission's 2008 Report of the Scope of the Universal Service in Telecoms) изразява и виждане, че включването на ширококоловия достъп в обхвата на универсалната услуга е само една от възможностите за насърчаване на използването му от европейските граждани, наред със стимулиране на конкуренцията, използване на структурните фондове или държавни инвестиции за изграждане на съответната инфраструктура.

Съветът на Европейския съюз предлага четири възможни варианта (сценария) за включване на ширококоловия достъп в универсалната услуга:

1. Използване на всички възможности, предлагани от настоящата рамка, без промяна на нейния обхват или методите за финансиране на нетните разходи от предоставянето ѝ.
2. Даване възможност на държавите-членки да определят каква скорост на достъпа следва да се осигури на гражданите.
3. Включване на ширококоловия достъп в обхвата на универсалната услуга без изменение на концепцията и на условията за финансиране на нетните разходи.
4. Включване на ширококоловия достъп в обхвата на универсалната услуга при изменение на концепцията и на условията за финансиране.

Съгласно позицията на Република България по този въпрос, приета на заседание на Съвета по европейски въпроси и в следствие от Министерския съвет, предпочитани за нашата страна са сценарии 3 и 4.

8.3 Участници

Държавата

В областите, където се налага намеса от страна на държавата, от социална и икономическа гледна точка е важно да се дефинират ясно и безпристрастно мерките, необходими за постигане на набеязаните цели. Поставянето на целите и успешното държавно участие при изпълнението им ще ориентира потребителите и бизнеса. От голямо значение е на базата на Стратегията да бъдат ясно дефинирани и приоритетите, свързани с процеса на разработване на проекти по различните програми и структурни фондове на ЕС.

Общините (местната власт)

Общините подпомагат икономическото развитие на местно ниво, осигуряват равни възможности – регионално, етнически, възрастово, съкращават разходите, посредством икономия от мащаба и обединяване в единна мрежа.

Частният сектор

Частният сектор има ключова роля за разпространението на ширококоловия достъп в Република България. Активното ангажиране на частния сектор в условията на либерализиран пазар в изграждането на ширококоловата инфраструктура е най-добрият начин за постигане на положителните ефекти от повсеместното въвеждане на ширококолов достъп.

9 ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

9.1 Координация и мониторинг

Координираща роля при изпълнение на Стратегията ще има Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Предлага се осъществяването на мониторинга по изпълнението на заложените в Стратегията цели да се извършва от Консултативния съвет по въпросите на информационните технологии и електронното управление, като ежегодно (до 15-ти декември) се изготвя отчетен доклад до Министерски съвет. В него следва да се отчетат основните индикатори, отразяващи изпълнението на стратегията: брой стартирани проекти; изградена ширококоловата инфраструктура (км.); процент на покритие(население с възможност за ползване на ширококолов достъп); брой населени места от „сива” и „бяла” зони с осигурен ширококолов достъп.

9.2 Рискове

Възможни рискове при реализацията на Националната стратегията за развитие на ширококоловия достъп в Република България са:

- липса на координация – неправилен подбор на екипа, управляващ процеса на реализация на Стратегията, неясните вътрешни правила за управление на процеса, незадоволителните мерки за вътрешен контрол, както и нерегламентираното вмешателство в работата на екипа може да затрудни изпълнението на оперативните процеси и дейностите по реализацията на Стратегията;
- недостатъчно финансиране – съществуващият механизъм за финансово обезпечаване на Стратегията не винаги гарантира в пълна степен осигуряване на необходимите финансови ресурси в различните етапи (по години) от реализирането ѝ. За този ефект спомага и липсата на възможност за формиране на бюджетен излишък по Стратегията в края на годината. Настъпилата глобална икономическа криза може да се отрази на нивото на търсенето и развитието на ширококоловите услуги; да повлияе на разходите или да доведе до намаляване размера на наличното финансиране, както и до намаляване обема на инвестициите;
- забавяне на процесите (времеви риск) – проявата на ефекти, дължащи се на първите два рисков фактори може да предизвика неминуемо забавяне на процесите и нарушаване на времевите графици за реализиране на Стратегията и общо разстройване на работата;

- риск от корумпиране на идеите – съществуващата опасност за прокарване на лобистки интереси и насочване на реализацията на Стратегията в направление, обслужващо тясно фирмени или частни икономически интереси може да доведе до изместване на целите и приоритетите. Решението тук е пълна прозрачност;
- риск от динамиката в развитието на технологиите – динамиката в развитието и въвеждането на новите технологии може да доведе до несъвместимост с използваната технология и по-ниска сигурност на системата, изградена по старата технология. Този фактор, формиращ рискови ефекти за реализирането на Стратегията до голяма степен се дължи на неправилно проучване на наличните технологични и общопазарни предпоставки и неправилно планиране на дейностите за реализиране на Стратегията, както и на възможността за осигуряване на задоволителен жизнен цикъл на получените от това крайни резултати. При проучване, анализ и управление на този риск трябва да се държи сметка за възможните прояви на ефекти, дължащи се на разгледаните преди това рискови фактори;
- рискове, свързани с неефективност на пазара и нарушаване на конкуренцията - неуспехът на пазара за ширококоловни услуги може да се дължи на това, че разходите за доставка на услуги надвишава това, което клиентите могат да плащат за тези услуги, т.е. инвестирането няма да бъде икономически ефективно – този вид рискове могат да се избегнат чрез намаляване на бариерите за навлизане на пазара на конкуренти; чрез повишаване на регионалната конкурентоспособност – насърчаване на икономическото развитие и намаляване на неравенството между регионите. Един от механизмите за увеличаване на конкурентоспособността на региона, е създаването на конкурентно предимство чрез инвестиции в ширококоловна инфраструктура, например, след освобождаването на честотна лента (цифровия дивидент).

Рисковете не могат да бъдат премахнати напълно, но могат да бъдат значително намалени чрез предприемане на подходящи действия за ограничаване на вероятността или влиянието им.

10 ФИНАНСОВА ЧАСТ

10.1 Източници на финансиране

Структурни фондове на ЕС – основният финансов инструмент за подпомагане социалното сближаване и регионалната политика в ЕС е Европейският фонд за регионално развитие (European Regional Development Fund – ERDF). За програмния период 2007-2013 г. Република България е изготвила осем Оперативни програми (седем оперативни програми и Програма за развитие на селските райони).

Други източници на финансова подкрепа – частните инвестиции остават подходящ начин за финансиране на различни проекти, свързани с изграждането на ширококоловна инфраструктура. Частната инициатива се очаква да създаде условия за развитие на пазара на електронните съобщителни услуги и да осигури бързо навлизане на нови технологии.

Държавен бюджет – финансиране от държавния бюджет следва да бъде съобразено с възможностите за държавно подпомагане на пазарните процеси, свързани с изграждането на съобщителна инфраструктура и създаването на иновативни ширококоловни услуги и съдържание.

10.2 Национален фонд за развитие на широколентовия достъп в Република България

Ефективен инструмент както за допълнително финансиране, така и за целенасочено и гъвкаво подпомагане развитието на широколентовия достъп би могъл да бъде Фонд за развитие на широколентовия достъп в Република България. Същият ще предоставя възможност, както за целево финансиране, така и за акумулиране на допълнителни средства на база успешното изпълнение на отделните фази от Стратегията.

Средствата от Фонда ще се използват за финансиране на широколентови инфраструктурни проекти за постигане на посочените цели и ще съдействат за налагането на приоритетите и спазване на принципите, дефинирани в тази Стратегия. Средствата от Фонда биха могли да се използват и за компенсиране на риска от недостатъчно финансиране.

Правилата за работата на Фонда ще са в съответствие с тези, заложи в европейското законодателство за използването на структурните фондове. Във структурата на Фонда трябва да има присъствие на всички групи, публичната власт, участниците на пазара, организации в социалния сектор, представляващи потребителите, включително и на регионално ниво.

11 ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Националната стратегия за развитие на широколентовия достъп в Република България очертава визията, мерките и процедурите за развитие на широколентовия достъп в страната. Основната цел е да подкрепи развитието на широколентовия достъп, предвид реалното състояние на икономиката на страната към настоящия момент и тенденциите за развитие в близко бъдеще. По тази причина Стратегията дефинира само цели, които са реално изпълними във времеви период, за който Република България би следвало да достигне нивата на широколентово проникване на водещите държави-членки в ЕС.

Настоящият документ дава основните рамки за развитието на широколентовия достъп, които ще бъдат детайлно доразвити в Програма включваща:

- анализ на състоянието на широколентовия достъп по региони;
- разработване на проекти по региони;
- финансова рамка на националния фонд за развитие на широколентовия достъп в Република България;
- организиране на процедури по приемане и изпълнение на проектите и други.